

FORBRUKERMAKT

Nye ord, sidene 70–76

Norsk	Morsmål	Setning med ordet
en garanti		
være i orden		
å reklamere		
å klage (på)		
på nett		
skikkelig		
å miste i bakken		
heller		
i løpet av		
å kreve		
en levetid		
sannsynligvis		
å angre		
en frist		
å omgjøre		
et merke		
merkeklær		
et loppemarked		
å se opp til noen		
å skifte		
gammeldags		
en barnearbeider		
en helse		
helsefarlig		
et forhold		
helsefarlige		
arbeidsforhold		
å utnytte		
bevisst		
ubevisst		
en gift		
et stoff		

FORBRUKERMAKT

Norsk	Morsmål	Setning med ordet
et giftstoff		
å ta hensyn til		
å bidra		
bidro		
har bidratt		
et lokalsamfunn		
å tåle		
en ressurs		

Vi leser lange ord. Hvilken del av ordet har mest trykk? Sett strek.

ga-ran-ti rek-la-me-re sann-syn-lig-vis

om-gjør-re gamm-el-dags hel-se-far-lig

for-hold ut-nytt-e be-visst

hen-syn bi-dra lo-kal-sam-funn ress-urs

FORBRUKERMAKT

Oppgaver, sidene 70–73

1 Hva heter loven som sier hvilke rettigheter en forbruker har?

2 Hva er en garanti?

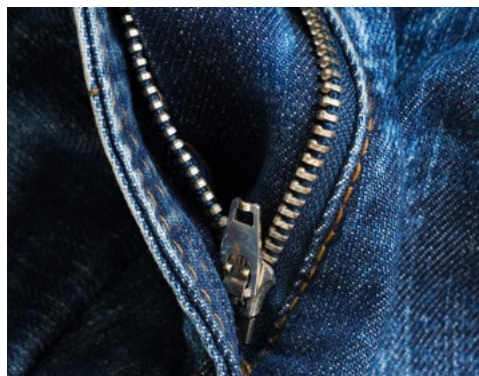
3 Du kjøper ei ny bukse. Etter to uker går buksa i stykker. Glidelåsen ryker. Har du noen garanti på buksa, tror du? Kan du gå tilbake til butikken og få ei ny bukse?

4 Hva betyr reklamasjonsrett?

5 Hva har Høyesterett sagt om hvor lenge en mobiltelefon bør vare?

6 Du har kjøpt en jakke på internett. Du får jakken, men den passer ikke. Kan du sende den tilbake?

7 Du har kjøpt en dyr vare i en butikk. Varen blir fort ødelagt. Butikken vil ikke hjelpe deg når du klager. Hvor kan du gå for å få hjelp?

FORBRUKERMAKT

- 8** Tenker du bare på deg selv, på hva du liker, når du kjøper en vare, eller tenker du også på hva venner vil si om det du har kjøpt?

- 9** Hva er en bevisst forbruker?

- 10** Er du en bevisst forbruker? Hvis du er en bevisst forbruker, gi noen eksempler på situasjoner hvor du er bevisst.

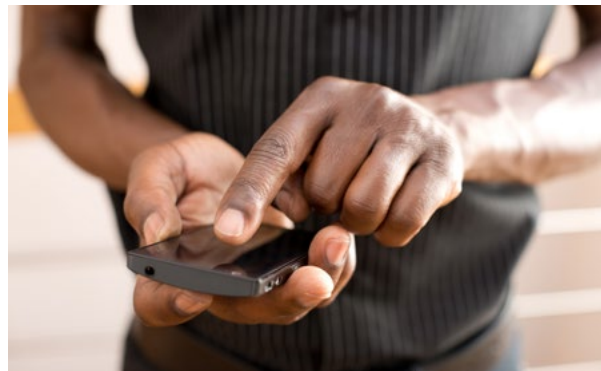
Hvilken forklaring / hvilket eksempel passer til hvilket ord?

Ord	Forklaring/eksempel
garanti	at du har tenkt skikkelig gjennom noe, eller at hodet ditt er med og du forstår og tenker gjennom det som skjer
reklamere	forandre, for eksempel noe du har bestemt
ta hensyn til	du bruker noe eller noen på en dårlig måte, for eksempel hvis du har et firma og ikke betaler arbeiderne skikkelig
forhold	noe vi kan bruke, for eksempel olje, trær, vårt eget hode (til å tenke med)
bevisst	et papir som sier at du skal få en ny vare eller få reparert varen hvis den ikke er i orden
utnytte	for eksempel at du må gjøre noe før en bestemt dato eller et bestemt klokkeslett
omgjøre	noe du kan ta på, alt som finnes, er bygd opp av forskjellige slike
ressurs	tenke på (for eksempel hvordan andre har det eller opplever noe)
bidra	ikke bli ødelagt, syk eller skadet av
kreve	si at du skal ha noe
frist	situasjon, for eksempel hvordan mennesker bor eller har det på jobben
stoff	være med på noe, hjelpe til
tåle	klage på noe som du har kjøpt

FORBRUKERMAKT

Abdi har problemer med mobiltelefonen

Abdi kjøpte en ny mobiltelefon for fem måneder siden. Han har hatt problemer med telefonen to ganger tidligere. Mobilen skrudde seg bare av, og han kunne ikke bruke den. Det samme skjedde for to dager siden, og Abdi går til butikken. Nå er det tredje gang mobilen bare skurr seg av, og Abdi er lei. Han vil ha en ny telefon.

Abdi: Hei. Jeg kjøpte denne mobilen for fem måneder siden. Den virker ikke nå. Den skurr seg bare av. Det er tredje gang dette skjer. Jeg ønsker en ny telefon.

Selger: Du kan ikke få en ny telefon. Vi skal reparere telefonen.

Abdi: Nei. Nå er det tredje gang dette skjer. Jeg ønsker å heve kjøpet og få pengene tilbake.

Selger: Nei, det går ikke.

Abdi: Jo. Forbrukerkjøpsloven sier at jeg har rett til å heve kjøpet hvis den samme feilen kommer tilbake for tredje gang. Hvis jeg ikke får hevet kjøpet, vil jeg ta kontakt med Forbrukerrådet.

Selger: Jeg skal snakke med sjefen min. Han kommer på jobb i morgen tidlig. Kan du komme tilbake i morgen?

Abdi: Det er greit. Vi snakkes da.

Abdi kommer tilbake til butikken neste dag og treffer den samme selgeren.

Selger: Hei. Jeg har snakket med sjefen min. Hun sier at det er greit, du kan heve kjøpet. Du må skrive under her.

Abdi: Fine greier. Takk for hjelpen.

Abdi er fornøyd, og han er veldig glad for at han visste hva som står i forbrukerkjøpsloven.

FORBRUKERMAKT

Kjøpepress

Hva er kjøpepress? Her er et eksempel. Sofia går i 9. klasse. I dag har hun en diskusjon med mor.

Sofia: Mor, jeg vil gjerne ha en ny jakke.

Mor: Men du trenger ikke en jakke! Du fikk en ny jakke for noen måneder siden.

Sofia: Den jakken er så teit.

Mor: Det går ikke, Sofia. Vi kan ikke kjøpe en ny jakke mange ganger i året! Du får nye klær når du trenger nye klær.

Sofia: Jeg føler meg så stygg i den jakken. Ingen andre har en slik jakke, alle de andre jentene har fått ny jakke!

Mor: Det tror jeg ikke. Jeg tror ikke alle andre foreldre bare sier ja hvis barna deres vil ha en ny jakke. Vi har ikke råd til en ny jakke nå. Jeg synes heller ikke det er riktig med dette kjøpepresset. Du er ei flott jente selv om du ikke har den samme jakken som mange av vennene dine. Det er ikke jakken som bestemmer om du har venner.

Sofia: Du forstår ingenting, mamma!

Dette er en vanlig situasjon i mange hjem i dag. Mange foreldre føler et stort kjøpepress. Kjøpepress betyr at du føler at du må kjøpe noe du egentlig ikke trenger eller har råd til. Kjøpepresset er verst for foreldre til elever i ungdomsskolen. Sju av ti foreldre til elever i ungdomsskolen sier at de opplever et stort kjøpepress. Barna deres kommer hjem og maser om nye klær, ny mobiltelefon, nytt sportsutstyr eller annet. Barna deres sier at de føler seg utenfor hvis de ikke har de samme merkeklærne som andre barn. Og ofte er det vanskelig for foreldre å si nei.

Diskusjonsoppgave:

- 1 Føler dere kjøpepress av og til? Fortell om noen situasjoner.
- 2 Hvor kommer kjøpepresset fra? Hvorfor føler mange mennesker at de må kjøpe ting de egentlig ikke trenger?
- 3 Hvordan skal foreldre snakke med barna sine om kjøpepress?